

Sygeplejersken nr. 8 aug. 2012

Mød den socialt udsatte med anerkendelse

TEKST: LOTTE HAVEMANN

Du kender ham godt. Borgeren, der ikke har været i bad i ugevis, er påvirket og højtråbende eller ikke overholder sine aftaler. Du har måske følt afsky eller irritation, eller også har du været i stand til at rumme denne utilpassede patient.

Sundheds- og Socialministeriet har i fællesskab udgivet et såkaldt værdisæt for mødet med socialt udsatte mennesker. I pjecen "Fælles værdier i det sociale og sundhedsmæssige arbejde med socialt udsatte" findes 12 punkter, som kan være med til at fremme en mere anerkendende tilgang til denne gruppe. Her er punkterne i redigeret form:

1. Samtalekulturen - et respektfuldt møde med den socialt udsatte forudsætter, at den professionelle har færdigheder og vilje til at sætte sig ind i den udsattes værdier, følelser, holdninger og tankegange.
2. Kontrolniveau - hvis borgeren mødes med kontrol, tvang og mistillid, bliver der mindre rum til omsorg, nærvær og medleven.
3. Engagement hos de ansatte - et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø for de ansatte, der skal tage hånd om socialt udsatte, er vigtigt, fordi arbejdet kræver engagerede medarbejdere med overskud.
4. Koordineret praksis - navnlig for socialt udsatte er det centralt at undgå unødigt skiftende kontakter, der kræver, at den enkelte skal åbne sig igen og igen over for forskellige ansatte.
5. Anerkendelse af de udsattes kompetencer - de ansatte skal så vidt muligt understøtte de positive kvaliteter, den socialt udsatte selv tilskriver sig, og formulere et perspektiv for dennes fremtid.
6. Synliggørelse af de socialt udsatte - giv de socialt udsatte stemme ved at støtte brugerorganisationer og deltage i offentlige debatter.
7. Professionel opbakning - inden for de gældende regler og muligheder må de ansatte med deres særlige indsigt tage den socialt udsattes parti.
8. Undgå stigmatisering - fordomme eller grove klassificeringer opleves som stigmatiserende og meget lidt anerkendende. Klassificeringer bør altid ske i dialog med borgeren.
9. Ingen skjulte dagsordener - den professionelle skal lægge sine målsætninger, faglige vurderinger og kategoriseringer frem til drøftelse med borgeren og også lade borgerens perspektiver få plads i journalen.
10. Opsøgende virksomhed - for overhovedet at få socialt udsatte i tale kan det være nødvendigt at være dér, hvor de er, når de har brug for det.
11. Accept af forskellige veje - arbejdet med socialt udsatte vil ofte forudsætte fleksibilitet og afvigelse fra standardpraksis. En eksklusiverende praksis bør undgås, selv om borgerne kan virke besværlige og usamarbejdsvillige.
12. Opmærksomhed på rettigheder - man skal ikke alene informere de udsatte mennesker om deres rettigheder. De skal også understøttes og hjælpes med, at de får dem i praksis.

Se desuden fem videofortællinger fra socialt udsatte på www.youtube.com/socialministeriet

I en af videoerne fortæller Jesper Hansen, hvordan sygehuspersonalet reagerede negativt og fordomsfuldt, da han var ærlig og fortalte, at han var narkoman.